

Lausunto Pohteen sosiaali- ja terveystalvelujen järjestämissuunnitelman luonnoksesta 2027–2030, syksy 2026

Vastaaja:

-

Vastaus:

07.10.2026, 17.15 - 07.10.2026, 17.16

1. Lausuntoa antavan rooli *

Organisaation puolesta, organisaation nimi:

Utajärven kunnanvaltuusto

2. Lausuntoa antavan yhteystiedot *

Etunimi	Erja
Sukunimi	Kotila
Sähköposti	erja.kotila@utajarvi.fi

3.

Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueen (Pohteen järjestämissuunnitelmissa) on arvioitu laajasti alueen palvelurakenteita ja sosiaali- ja terveystalveluiden tuottamista. Utajärvellä kehitysvammaisten ympärivuorokautista asumistalvelua tarjoaa ryhmäkoti Siirankartano. Yksikkö tarjoaa asukkailleen turvallisen kodin ja elintärkeää ympärivuorokautista tukea ja hoivaa lähellä heidän omaa tuttua elinympäristöään ja läheisiään. Sen lisäksi Siirankartano tarjoaa ohjausta ja tukea itsenäisesti asuville kehitysvammaisille asiakkaille.

Vammaisten talvelujen keskittäminen suurempiin asutuskeskuksiin uhkaa heikentää haavoittuvassa asemassa olevien kuntalaisten perusoikeuksia ja arjen turvallisuutta. Pitkät etäisyydet siirtojen myötä vaikeuttaisivat merkittävästi perheenjäsenten ja läheisten vierailuja, mikä sotii asukkaiden sosiaalista hyvinvointia ja osallisuutta vastaan.

Perustelut säilyttämiselle ja lainsäädännöllinen pohja

1. Uuden vammaistalvelulain (675/2023) mukainen oikeus asumisen tukeen: Uuden vammaistalvelulain 18 §:n mukaan vammaisella henkilöllä on subjektiivinen oikeus saada sellaista asumisen tukea, joka mahdollistaa itsenäisen elämän ja itsemääräämisoikeuden toteutumisen. Lain tarkoituksena on turvata laadukkaat ja yksilöllisen tarpeen mukaiset talvelut. Siirankartanon asukkaille kyseessä ei ole vain hoitopaikka, vaan lain tarkoittama pysyvä, oma koti. Pakkomuutto pois omalta kotipaikkakunnalta loukkaa vakavasti lain henkeä, joka korostaa talveluiden jatkuvuutta ja yksilön elämänvaiheen huomioimista.
2. YK:n vammaissopimus ja itsemääräämisoikeus: Suomea sitovan YK:n vammaisten henkilöiden oikeuksista annetun yleissopimuksen 19 artikla takaa vammaisille henkilöille oikeuden elää itsenäisesti ja osana yhteisöä. Artikla korostaa nimenomaisesti vammaisen henkilön vapautta valita asuinpaikkansa ja se kieltää heidän eristämisensä tai sijoittamisensa tiettyyn asumisjärjestelyyn vastoin heidän tahtoaan.
3. Sosiaalihuoltolain mukainen lähitalveluperiaate: Sosiaalihuoltolain (1301/2014) 4 §:n mukaan sosiaalihuoltoa toteutettaessa on ensisijaisesti kiinnitettävä huomiota asiakkaan etuun sekä talvelujen saatavuuteen ja saavutettavuuteen. Talvelut on tuotava lähelle asiakkaita silloin, kun se asiakkaan haavoittuva asema huomioiden on perusteltua. Utajärven yksikkö toteuttaa tätä yhdenvertaisuutta ja alueellista saavutettavuutta.
4. Toiminnan mahdollistaminen ja tilojen korjaustarpeet kunta-yhteistyön kautta: Järjestämissuunnitelman taustalla vaikuttavat säästöpaineeet ja vaatimukset tilojen kunnosta. Yksikön lakkauttaminen ja asukkaiden siirtäminen muualle synnyttää kuitenkin merkittäviä välillisiä kustannuksia ja kuljetustarpeita. Utajärven asumisyksikön pitkäaikainen toiminta ja tilojen käytön mahdollistaminen voidaan turvata parhaiten käynnistämällä neuvottelut Utajärven kunnan kanssa. Selvittämällä ja ratkaisemalla kiinteistön mahdolliset korjaustarpeet yhteistyössä kunnan kanssa voidaan löytää ratkaisuja, jotka turvaavat tilojen lakisääteisen kunnan ja jatkokäytön ilman, että heikennetään kaikkein haavoittuvimmassa asemassa olevien talveluja.